МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ
ФАКУЛЬТЕТ ФІЛОЛОГІЇ ТА ЖУРНАЛІСТИКИ

Діє_Слово

Збірник
наукових соціогуманітарних праць
здобувачів вищої освіти

Випуск 1

УМАНЬ
2024

УДК [316+7/.8] (06)
Д52

РЕДКОЛЕГІЯ:

Черевченко Олександр Миколайович (*головний редактор) – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри прикладної лінгвістики, зарубіжної літератури та журналістики.*

Козинський Леонід Володимирович *(заступник головного редактора) – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри прикладної лінгвістики, зарубіжної літератури та журналістики.*

Гонца Ірина Семенівна *– кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови та методики її навчання.*

Гончарук Валентина Анатоліївна *– кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри української літератури, українознавства та методик їх навчання.*

Коломієць Інна Іванівна *– кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови та методики її навчання.*

Поліщук Леся Борисівна *– кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри прикладної лінгвістики, зарубіжної літератури та журналістики.*

Розгон Валентина Володимирівна *– кандидат філологічних наук, доцент, професор кафедри української мови та методики її навчання.*

Савчук Наталія Михайлівна *– кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри прикладної лінгвістики, зарубіжної літератури та журналістики.*

Тищенко Тетяна Миколаївна *– кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови та методики її навчання.*

Циганок Оксана Олександрівна *– кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри української літератури, українознавства та методик їх навчання.*

Яценко Лариса Миколаївна *– кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри прикладної лінгвістики, зарубіжної літератури та журналістики.*

Рекомендовано до друку вченою радою
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(протокол № 6 від 26 листопада 2024 р.)

Д52 **Діє_Слово** [Електронний ресурс]: збірник наукових соціогуманітарних праць здобувачів вищої освіти. Вип. 1 / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини; гол. ред. О. М. Черевченко. Умань, 2024. 210 с.

У збірнику вміщено наукові публікації з питань розвитку лінгвістики, української та світової літератури, методики навчання мов і літератур, масмедійного дискурсу. Для науковців, студентів гуманітарних закладів та всіх небайдужих до навчання й викладання мов і літератур.

УДК [316+7/.8](06)
© автори статей, 2024
© УДПУ імені Павла Тичини, 2024

СЛОВО ДО ЧИТАЧА

Здобувачам вищої освіти та їхнім керівникам!

Перший випуск збірника наукових соціогуманітарних праць здобувачів вищої освіти «Діє_Слово» здійснено в тяжкі дні війни, в якій Україна протистоїть російській агресії. І фронти нашої оборони проходять не тільки на землі, воді й повітрі, а й на мовно-літературному поприщі, де нашу історичну минувшину, буття й майбуття Словом-крицею захищають незчисленні письменницькі сили нашого народу, етносів інших країн та глибока, сповнена любові до рідного слова, наукова думка.

Праці здобувачів вищої освіти є результатом спільних пошуків студента та викладача. Дозвольте подякувати всім студентам-науковцям, науково-педагогічним працівникам, колективними зусиллями яких цей збірник наповнився змістовними статтями на актуальні теми філології: літературознавства, мовознавства, методики навчання української мови та літератури, журналістикознавства. Презентовані інтелектуальні студії служать захисту Мови – основної ознаки ідентичності українства та України.

Сподіваємося, що представлений випуск збірника «Діє_Слово» – це лише початок довгого і плідного шляху наукової роботи на нашому факультеті. Хай же ці публікації стануть першими кроками в науковій діяльності здобувачів вищої освіти і підтвердженням високої кваліфікації наших викладачів!

Валентина КОВАЛЬ,
декан факультету
філології та журналістики

ЗМІСТ

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Історія, теорія, методика літератури

Гуменюк К., Лопушан Т.
КАЗКОВИЙ ТА ІСТОРИЧНИЙ ІНТЕРТЕКСТ
У РОМАНІ ІВАНА БАГРЯНОГО «ТИГРОЛОВИ» 7

Діхтяр А., Зарудняк Н.
«ОПОЗИЦІЯ «ВОЛЯ – ВЛАДА» У ДРАМІ-ФЕЄРІЇ
ЛЕСІ УКРАЇНКИ «ЛІСОВА ПІСНЯ» 15

Дячок А. (*науковий керівник – Осіпчук Г. В.*).
ІСТОРИЧНА ЕПОХА В РОМАНІ «ЛЯЛЬКА»
БОЛЕСЛАВА ПРУСА 23

Поліщук А. (*науковий керівник – Лопушан Т. В.*)
ВИВЧЕННЯ РОМАНУ І. БАГРЯНОГО
«ТИГРОЛОВИ» У ПРОФІЛЬНІЙ ШКОЛІ 29

Яковлева Н., Гончарук В. А.
АРХЕТИПНІ ОБРАЗИ-СИМВОЛИ В ПОЕЗІЇ ІВАНА ДРАЧА 38

Літературне краєзнавство

Зарудняк М., Зарудняк Н.
ПРЕДСТАВНИКИ РАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В
ПОСТРАДЯНСЬКОМУ ПЕРІОДІ (НА МАТЕРІАЛІ ОПОВІДАНЬ
ОЛЕГА БАБІЯ «ЧУЖИХ ДІТЕЙ НЕ БУВАЄ», «КАЗКА») 46

Пархета Л., Рудницька А.
ФОЛЬКЛОРНІ ДЖЕРЕЛА «КАНІВСЬКОГО ЗАМКУ»
СЕВЕРИНА ГОЩИНСЬКОГО 53

МОВОЗНАВСТВО

Лінгвістика емоцій

Перенчук А., Комарова З.
МОВНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ЕМОЦІЙНОГО СВІТУ ЛЮДИНИ
В НОВЕЛІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО «НА КАМЕНІ» 60

Скакальська Ю. (*науковий керівник – Комарова З. І.*)
МОВНІ ЗАСОБИ ДЕСКРИПЦІЇ ТА ЕКСПРЕСІЇ ЕМОЦІЙ
ХУДОЖНІХ ПЕРСОНАЖІВ У РОМАНІ НАТАЛІЇ ГУРНИЦЬКОЇ
«БАГРЯНИЙ КОЛІР ВІЧНОСТІ» 69

Семантико-граматичні особливості української мови

Балабушка М., Дуденко О.
ПАРЦЕЛЬОВАНІ КОНСТРУКЦІЇ У РОМАНІ
ІРЕН РОЗДОБУДЬКО «АРСЕН» 77

Боровик І., Розгон В. В.
ФУНКЦІЙНО-СЕМАНТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА
ДІЄСЛОВА ДУМАТИ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ
В. ШКЛЯРА «ЗАЛИШЕНЕЦЬ. ЧОРНИЙ ВОРОН») 87
Гуменюк Я. *(науковий керівник – Торчинський М. М.)*
КАТЕГОРІЯ РОДУ ІМЕННИКА В XVI–XXI СТ.:
ДІАХРОНІЧНИЙ АСПЕКТ 95
Мосійчук В. *(науковий керівник – Торчинський М. М.)*
КЛАСИФІКАЦІЯ РОЗРЯДІВ ЗАЙМЕННИКІВ
У XVI–XIX СТОЛІТТЯХ 102
Перенчук А. (*науковий керівник – Розгон В. В.*)
ВІДНОСНІ ПРИКМЕТНИКИ У ТВОРІ ЙВАНА КОЗЛЕНКА
«ТАНЖЕР»: ФУНКЦІЙНО-СЕМАНТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА 108
Прижбило Ю., Розгон В. В.
СЕМАНТИКА ТА ГРАМАТИЧНІ ВЛАСТИВОСТІ ДІЄСЛОВА
ЛЮБИТИ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ ВАСИЛЯ ШКЛЯРА
«ХАРАКТЕРНИК») 116

МЕТОДИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Дячок А. (*науковий керівник – Дуденко О. В.)*
ВИВЧЕННЯ ГОЛОВНИХ ЧЛЕНІВ РЕЧЕННЯ
В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ 123
Коломієць І., Крилова А.
ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ СИНОНІМІВ В УМОВАХ
ОСВІТНЬОЇ РЕФОРМИ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ
(НА МАТЕРІАЛІ УРОКІВ У 5–6 КЛАСАХ) 133
Коломієць І., Кухаренко Н.
ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ СТИЛІВ
МОВЛЕННЯ КРІЗЬ ПРИЗМУ ОСВІТНЬОЇ
РЕФОРМИ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ 142
Поліщук А. *(науковий керівник – Дуденко О. В.)*
ВИВЧЕННЯ ПОРІВНЯЛЬНИХ КОНСТРУКЦІЙ
У СУЧАСНИХ ЗАКЛАДАХ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ 151
Рудницька А. (*науковий керівник – Коломієць І. І.*)
ОСОБЛИВОСТІ УРОКУ РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО
МОВЛЕННЯ В 6 КЛАСІ: МЕТОДИЧНІ ЗАУВАГИ В
КОНТЕКСТІ РЕФОРМИ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ 158
Скакальська Ю. (*науковий керівник – Дуденко О. В.*)
ВИВЧЕННЯ СИНТАКСИЧНОЇ РОЛІ ІНФІНІТИВА
НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ОНОВЛЕНІЙ
УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ 169

ЖУРНАЛІСТИКОЗНАВСТВО

Подорожній репортаж

Козинський Л., Джемесюк Л.
ІДЕЙНО-ХУДОЖНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОДОРОЖНЬОГО РЕПОРТАЖУ «СТАРИМ ДНІПРОМ В ОСТАННІЙ РАЗ» ДМИТРА БУЗЬКА І ГЕО ШКУРУПІЯ 178

Козинський Л., Хлистік А.
ХУДОЖНІЙ ОБРАЗ СОНЦЯ У ПОДОРОЖНЬОМУ РЕПОРТАЖІ «ШЛЯХИ ПІД СОНЦЕМ (10 000 КІЛОМЕТРІВ)» ОЛЕКСАНДРА МАР'ЯМОВА 186

Інформаційно-комунікаційні технології

Гога А. (*науковий керівник – Січкар С. А.*)
СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛІТЕРАТУРНОГО РЕДАГУВАННЯ ТЕКСТІВ 195

Медіакомунікації

Хлистік А. (*науковий керівник – Денисюк І. А.*)
КОНВЕРГЕНТНІ СТРАТЕГІЇ УКРАЇНСЬКИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ АГЕНСТВ 201

АВТОРИ 206

Інна КОЛОМІЄЦЬ,
Анна КРИЛОВА

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ СИНОНІМІВ В УМОВАХ ОСВІТНЬОЇ РЕФОРМИ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ (НА МАТЕРІАЛІ УРОКІВ У 5–6 КЛАСАХ)

Вивчення синонімів відіграє важливу роль у формуванні мовленнєвої компетентності учнів, збагачуючи їхній словниковий запас та сприяючи глибшому розумінню і точнішому висловленню думок. У контексті Нової української школи (НУШ) особлива увага приділяється розвиткові комунікативних навичок, критичного мислення та творчих здібностей учнів, що підкреслює актуальність і необхідність інтеграції систематичного вивчення синонімів у навчальну програму [10].

Вивчення синонімів займає важливе місце в лексичній роботі на уроках української мови. Їх використання у мовленні дозволяє точніше виражати думки, передавати своє ставлення до обговорюваного питання та уникати невиправданих повторів у тексті [8, с. 2].

Студіювали питання синонімії у методичному аспекті Л. Варзацька, М. Вашуленко, Т. Донченко, Л. Марченко, В. Мельничайко, Л. Скуратівський, Г. Шелехова та ін. вчені.

Мета статті – висвітлити особливості сучасного уроку вивчення синонімів у 5–6 класах закладів загальної середньої освіти.

Завдання статті – визначити найбільш прогресивні методи і прийоми навчання синонімів у 5–6 класах та дослідити, як вивчення синонімів сприяє формуванню комунікативної компетентності учнів, зокрема їх здатності до ефективного спілкування,

Об’єктом дослідження виступає процес вивчення синонімів учнями 5–6 класів в умовах освітньої реформи НУШ з акцентом на розвиток мовленнєвих навичок та комунікативної компетентності, а предметом – методичні підходи та педагогічні стратегії викладання синонімів у 5–6 класах в контексті НУШ.

Комунікативну компетентність, зазвичай, визначають як здатність налагоджувати і підтримувати необхідні зв'язки з іншими людьми. Вона охоплює певний набір знань, умінь та навичок, які сприяють успішному проведенню комунікативного процесу. Аналіз численних наукових джерел показує, що комунікативна компетентність є інтегрованою властивістю особистості. Вона включає в себе розвинені комунікативні здібності, сформовані вміння та навички міжособистісного спілкування, а також знання основних закономірностей і правил цього процесу [2, с. 71].

У середній школі учні продовжують вивчати синоніми та поглиблюють свої знання про них. Первинне ознайомлення із синонімами відбулося у 2 класі.

За традиційним потлумаченням однієї із лексичних категорій: синоніми (від грец. synonymos – однойменний) – це слова, які мають близьке або тотожне значення, але різні за звучанням. Наприклад, говорити – балакати – базікати – цвенькати [5, с. 22].

У процесі вивчення синонімії у 5–6 класах учителі упроваджують використання інтерактивних методів навчання, цифрові технології, застосовують диференційований підхід, презентують зразки контекстуального вжитку мовного явища і, традиційно, підкріплюють це практичними письмовими завданнями. Діти 5–6 класів налаштовані на сприймання і закріплення нової для них інформації, проте в ігровій формі зробити це значно легше. Нова українська школа дає можливості відійти від традиційних форм та методів навчання і запропонувати учням щось більш цікаве та продуктивне. У 5 класі (це адаптаційний період школярів після 4 класу) важливо використовувати групові форми роботи: групові завдання, рольові ігри, ігри на асоціації.

Так, прикладом групового завдання може бути розподіл учнів на групи для обговорення та створення списків синонімів до заданих слів. Групи можуть потім обмінюватися переліком дібраних синонімічних одиниць та аналізувати запропоновані варіанти. До прикладу: перша група підбирає синоніми до слова *бібліотека* (*книгозбірня, архів, книгарня, книгосховище)*, а друга – до слова *невдовзі* (*скоро, швидко, незабаром*),

третя – *відвідувати* (*приходити, візитувати, гостювати*), наступна – *бібліотекар* (*книгозбірник*) і т. п. А потім можна запропонувати творче завдання – сконструювати з ними різноманітні речення та порівняти їхні особливості уживання.

Для розвитку комунікативної компетентності ефективним є використання рольових ігор, де учні мають добирати та використовувати різноманітні синоніми у своїх діалогах. Це допомагає їм зрозуміти контекстуальне використання синонімів, осмислювати їхні значеннєві відтінки.

Наприклад:

Учень 1*: Привіт, Олено! Як ти?*

Учень 2: *У мене все чудово. Слухай, хотіла запитати, чи ти бачив новий фільм, який вийшов минулого тижня?*

Учень 1: *Так, я дивився його вчора. Фільм виявився дуже захопливим, навіть вражаючим!*

Учень 2: *О, я теж його переглянула! Мені він здався неймовірно цікавим і насиченим.*

Учень 1: *Згоден. Акторська гра була просто блискуча, а спецефекти – фантастичні.*

Учень 2: *Точно! І сценарій був дуже добре написаний, інтригуючий.*

Учень 1*: Так, сюжет дійсно тримав у напрузі до самого кінця.*

Розвинути уяву допоможе використання асоціативних ігор, де учні повинні підібрати синоніми до слова, базуючись на асоціаціях, які це слово викликає. Як от, *дитинство* асоціюється з *селом (мамою, бабусею* тощо*).* Синоніми до слова «*село*» – *селище, присілок, поселення.*

Обов’язковими є індивідуальні завдання. Це можуть бути вправи на підбір синонімів, написання речень або творів із використанням нових слів, синонімічних рядів.

Наприклад, переписати текст, заміняючи підкреслені слова синонімами.

У маленькому селі жила дівчинка на ім’я Марійка. Вона була дуже добра і мила. У неї було багато друзів, і всі вони любили грати разом.

Марійка завжди допомагала своїм друзям, коли вони потребували допомоги. Одного дня вона знайшла маленьке кошеня і вирішила забрати його додому. Вона дуже раділа своєму новому другу.

Слова для довідки: невелике, лагідна, чуйна, чимало, приятелі, тішитися та ін.

Важливими на уроках є міжпредметні зв'язки, тому одним із ефективних методів вивчення синонімів є читання та аналіз літературних текстів. Це дозволяє учням бачити слова у реальних контекстах і розуміти їхнє значення та використання. Під час уроків української літератури вчитель може обирати уривки з творів, де часто використовуються синоніми для збагачення мовлення персонажів або описів. На уроках української мови та літератури можна організовувати порівняльний аналіз текстів різних авторів, зокрема, досліджуючи, як різні письменники використовують синоніми для досягнення певних стилістичних ефектів. Після аналізу літературних текстів учні можуть виконувати вправи, де потрібно замінити певні слова на синоніми, зберігаючи при цьому сенс та стилістичні особливості тексту.

Наприклад, після прочитання уривку з «Дивака» Григора Тютюнника учні можуть знайти і замінити певні слова на синоніми, таким чином розширюючи свій словниковий запас і розуміючи різні способи вираження однієї і тієї ж думки.

В оригіналі: *«В бору снігу мало. То там, то сям проглядає крізь порошу трава з примерзлими до землі зеленими чубчиками, стримлять низенькі пеньки з жовтуватою, немов старий мед, смілкою на зрізах. Тихо навкруги й затишно. Тільки часом шелесне по гіллі вальок снігу, струшений вітром з верховіття. Десь неподалік чути: цюк-цюк-цюк, – дятел порається. Олесь нахиляється, крекче, пильно мружить око. Пальтечко в нього товсте, а сам тонкий; важко нахилятись: дух спирає, під очима набряка, тому кожен сучок птицею вздрівається»* [9].

Після підбору синонімів: *«В бору снігу небагато. Де-не-де визирає крізь порошу трава з примерзлими до землі зеленими чубчиками, стирчать низенькі пеньки з жовтуватою, немов старий мед, смілкою на*

зрізах. Глухо навкруги й затишно. Тільки часом шерхне по гіллі вальок снігу, струшений вітром з крони. Десь неподалік чути: цюк-цюк-цюк, – дятел працює. Олесь нахиляється, крекче, пильно зіщулює око. Пальтечко в нього грубе, а сам тонкий; важко нагинатись: дух спирає, під очима спуха, тому кожен сучок птицею ввижається».

Однак основне завдання роботи з синонімами полягає в тому, щоб, ґрунтуючись на розумінні учнями сутності синонімії, характерних ознак синонімів та їх властивостей, навчити школярів послуговуватися ними у власних висловлюваннях. З цією метою доцільно ознайомити учнів із функціями синонімів у мовленні, а саме: 1) слова-синоніми допомагають уникати зайвих повторів у тексті та забезпечують міжфразовий зв'язок (*У парку було* ***тихо****. Стояли* ***німі*** *каштани, що вже стомилися скидати своє вбрання.* ***Безмовними*** *були й дуби, які стояли вже зовсім голі.*); 2)синоніми слугують для найточнішого позначення предметів, явищ, ознак і дій ***(Іде****, шкандибає, біжить) дощ; (****припікає****, випікає, смажить) сонце; (****ґелґоче****, тьохкає, цьвірінькає) соловей*); 3) за допомогою синонімів можна передати емоційний стан і ставлення до того, про що чи про кого йдеться у тексті *(То був* ***лихий*** *чоловік: часто вчиняв* ***негідно****, не цурався* ***брудних*** *справ, був* ***паршивим*** *другом)* [8, с. 10].

Загалом вивчення синонімів у 5–6 класах НУШ є важливою складовою формування комунікативної компетентності учнів та сприяє їхній здатності до ефективного спілкування. Розширюється словниковий запас, що дозволяє вибирати найточніші слова для конкретної ситуації, щоб зробити їхнє мовлення більш виразним і зрозумілим. Робота над синонімами сприяє розвитку творчого мислення учнів, оскільки вона вимагає пошуку нових, оригінальних способів виразності та вибору слів. Засвоєння синонімів допомагає учням розрізняти стилістичні відтінки слів та використовувати їх відповідно до мовленнєвого контексту.

Систематизуємо конкретні види вправ та завдань, що сприятимуть успішному вивченню матеріалу та закріпленню знань про синоніми на уроках української мови для 5–6 класів, та застосуємо методичний супровід до роботи з ними, запропонуємо зразки їх виконання.

1. Учитель називає слово, наприклад, *щасливий*, а діти мають колом назвати 1 синонім до цього слова, намагаючись не повторюватись.

Щасливий – радісний, веселий, задоволений, усміхнений, життєрадісний, блаженний і т.д.

2. За допомогою словника синонімів знайти синоніми до слів *іти, одяг, великий*.

Іти – крокувати, поступати, прямувати, чимчикувати, ступати, топати, грясти, пертися, пливти і т.д.

Одяг – вбрання, одежа, шмаття, одіж, плахіття, шати, стрій і т.д.

Великий – велетенський, значний, немалий, чималий, незмірний і т.д.

3. Прочитайте речення. Назвіть синоніми, ужиті в них. Чому, на вашу думку, саме цим словам письменники і письменниця надали перевагу?

Від зупинки чвалала вбраним у кучеряві бур'яни нічийним занедбаним городом, тоді вийшла на берег, покружляла між дерев *(Н. Доляк).* 2. Ми йшли далі, розчиняючись у запахущій імлі піднебесся. Потикалися то в один бік, то в другий, петляли спадами в гори, спускалися в запрілі яруги (*М. Дочинець).* 3. Город до того переповнявсь рослинами, що десь серед літа вони вже не вміщалися в ньому. Вони лізли одна на одну, переплітались, душились, дерлися на хлів, на стріху, повзли на тин, а гарбузи звисали з тину прямо на вулицю (*О. Довженко*) [4, с. 18].

Чвалала, вийшла, покружляла, потикалися, петляли, спускалися; лізли одна на одну, переплітались, душилися; дерлися, повзли.

Письменники вживають саме ці слова задля художності тексту й уникання повторів у них.

4. Прочитайте текст. Назвіть наявні в ньому синоніми. З'ясуйте значення виділених слів, звірте їх за словником. Знайдіть і запишіть 5 рослин, що мають по кілька назв. Які з них ви знаєте?

Під дубником *всуціль* зажовтив бородавник, або чистотіл по-книжному. Його ще називають ластівчиною травою, бо проростає, коли ластівки прилітають. А ще дехто його називає «прозорником». За те, що гострить очі (*М. Дочинець*).

Сансев'єрія – «щучий хвіст», «тещин язик», «язик джинів», «тятива лука».

Алое – столітник, столітнє дерево.

Калізія запашна – золотий вус.

Календула – нагідки.

Герань – пеларгонія, калачики.

Маргаритка – стокротка.

Волошка – блават.

І. Художню літературу ще називають красним письменством. Що означає слово «красний» у нашій мові? Чи є до нього синоніми? Наведіть приклади, де доречно вживати цей прикметник [4, с. 21].

Красний – прекрасний, чудовий.

Красне слово, красний молодик, красний сон.

5. Доберіть до слів синоніми з префіксом *не-*. Поясніть написання слів. Складіть речення з будь-якими двома словами.

Кривда, ганьба, опала, підозрілість, самостійність, рабство, стійкість, раптовість [3, с. 112].

Кривда – несправедливість. Ганьба – негідність. Опала – немилість. Підозрілість – недовіра. Самостійність – незалежність. Рабство – неволя. Стійкість – непохитність, незламність. Раптовість – несподіванка.

Коли частка – не є префіксом, то пишеться разом зі словом.

Живучи у неволі, мрія може бути лише одна – свобода.

Солдат Агієнко потрапив у немилість командира бригади через свої помилки.

6. До кожного слова доберіть антоніми і синоніми. Про яку комунікативну ознаку мовлення свідчить наявність такої кількості синонімів?

Великий, свіжий, світлий, теплий [3, с. 123].

Великий: значного розміру; малий (антонім), чималий (синонім). Свіжий: зберіг свої властивості; старий (антонім), новий (синонім). Світлий: яскравий; темний (антонім), сяючий (синонім). Теплий: не

гарячий і не холодний; холодний (антонім), літеплий (синонім).

Звичайно, синонімічне розширення словникового запасу учнів засвідчує такі комунікативні якості мовлення як багатство та різноманітність, точність, виразність.

Отже, ми розглянули можливі методичні підходи та педагогічні стратегії (рольові ігри, створення власних текстів, використання контексту, індивідуальний підхід, інтерактивні методи), спрямовані на ефективне навчання учнів синонімії. Дослідили значення синонімів у розвитку мовленнєвих навичок учнів. Конкретизували приклади завдань та їх практичного застосунку в 5–6 класах у процесі опанування темою «Синоніми». У результаті дійшли висновку, що зазначені методи вивчення синонімів в умовах освітньої реформи НУШ сприятимуть не лише формуванню лінгвістичних навичок, а й розвитку комунікативної компетентності учнів. Адже вони надають змогу здобувачам освіти вільно й доречно, переконливо й виразно висловлювати свої міркування, успішно розуміти та сприймати інформацію, тобто легко орієнтуватися та дієво спілкуватися в сучасному суспільному просторі.

Список використаних джерел:

1. Вашуленко М. С. Методика навчання української мови в початковій школі : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За наук. ред. М. С. Вашуленка. Київ : Літера ЛТД, 2011. 364 с.
2. Гавриляк Л. С. Комунікативна компетентність як складова професійної підготовки сучасного фахівця. *ΛΌГОΣ. Мистецтво наукової думки*. 2019. № 3. Квітень. С. 70–73.
3. Голуб Н. Б., Горошкіна О. М. Українська мова : підруч. для 6 класу закладів загальної середньої освіти. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2023. 256 с.
4. Голуб Н. Б., Горошкіна О. М. Українська мова: підруч. для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2022. 256 с.
5. Караман С. О., Караман О. В.,. Плющ М. Я. та ін. Сучасна українська літературна мова : навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / за ред. С. О. Карамана. Київ : Літера ЛТД, 2011. 559 с.
6. Методика навчання української мови. Термінологічний словник» / кол.

авторів за ред. О. Горошкіної. Словник-довідник. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. 150 с.

7. Мельничайко В. Я., Мельничайко О. І. Українська мова: дидактичний матеріал для 6 класу / ред. О. Давидова. Тернопіль : Підручники і посібники, 1997. 112 с.
8. Пономарьова К. І. Системний підхід до вивчення синонімів у початкових класах. URL: https://lib.iitta.gov.ua/10047/1/Пономарьова%20К.%20Системний%20підхід%20до%20вивчення%20синонімів.pdf (дата звернення: 25.05.2024).
9. Тютюнник Г. «Дивак». URL: https://osvita.ua/school/literature/t/75994/ (дата звернення: 03.06.2024).
10. Чинна модельна навчальна програма з української мови для 5–6 класів авторів Заболотного О. В., Заболотного В. В. та інших. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Movno-literat.osv.hal/Ukr.mova.5-6-kl.Zabolotnyy.ta.in.14.07.21.pdf (дата звернення: 25.05.2024).